

Ribas que, en paraules sibil·lines de Jaume Bartumeu, no deixa de ser un polític "sense credibilitat en l'opinió pública", votable només com un acte de sacrifici "al servei de l'estabilitat".

Més reduïts eren encara els termes d'IDN que, en plena divisió interna, decidia d'apostar per un suport puntual –o pacte d'investidura– a Ribas sense contreure cap compromís amb l'AND i encara menys amb Nova Democràcia, que sembla igualment disposada a ignorar les peticions parlamentàries d'IDN d'evitar futures sorpreses electorals al seu feu d'Andorra la

CARME PUÉRTOLAS

Vella, on Jaume Bartumeu es juga la possibilitat d'encapaçalar el somiat govern post-Ribas. Al capdavall, les eleccions legislatives han conduït a una fragmentació política que necessàriament haurà de reduir-se en una pròxima confrontació electoral. De moment resten oberts tots els flancs del mercat polític: el regateig programàtic, les contrapartides parroquials o personals, els pactes inconfessables... Al Parlament andorrà, no hi haurà "sòlides" majories de quinze consellers disposats a defensar la tasca de govern. En tot cas hi haurà eventuais coalicions "a la carta", pactades, com gairebé sempre, a destemps.

I és que la realitat no s'acomoda gaire als cànon de la governabilitat. En els dos dies de sessions d'investidura, una vintena de parlamentaris –excepte els vuit "governamentals"– va seguir, des de la més estricta ambigüitat, les evolucions d'una Sindicatura (presidència del Parlament) formada només per membres de l'AND: Josep Dalleres i Miquel Aleix; i tots aquests consellers feren prevaldre la idea de "controlar" l'acció d'un govern que tothom sap que és integrat en exclusiva per socis fiables de l'AND o per personalitats independents lleials a Òscar Ribas. Aquestes són les

Andorra comença ara l'etapa definitiva de la normalitat constitucional. La modernització és un repte importantíssim per al nou equip de govern.

cartes del polític lauredià: un govern fort i compacte, si bé minoritari, amb capacitat de succeir-se a si mateix –fins i tot sense Ribas al davant– contra un orgue de gats parlamentaris declaradament hostils, obsedits a supervisar les tasques executives, però conscients que, sense alternatives, no es pot disparar la bala contra un govern que, si més no, pensa a governar. I manant a fons, Ribas podria assumir la seva segona immolació política deu anys després de la primera dimissió: l'establiment d'un Pla General d'Imposició Indirecta tanca la cúpula impossible del "llegat" Ribas. Per tant, "si m'haig de cremar, em cremaré".

Cremar-se és un terme que ja no preocupa Òscar Ribas: "Qui millor que jo?" Ha comandat tres governs sempre inconclusos: 1982-1984, 1990-1992, 1992-1994. Coneix la dimissió forçada, els complots de palau, l'ostracisme polític i la traïció humiliant. Ha sobreviscut perquè ha après a protegir-se: la construcció de l'estat de dret –govern, carta magna, projecció exterior– no ha estat un invent seu, però els historiadors hauran de tenir Òscar Ribas com a fil conductor de la modernització d'Andorra, perquè ofereix en la seva personalitat els traços necessaris per interpretar aquest procés de transformació. A mitjan anys 70, havia estat el jove conservador cultivat a l'ombra del patriarca-síndic Julià Reig, i com a tal fou devot practicant d'aquella "federació de parròquies" relligades per tres autoritats exclusives: el síndic, el bisbe de la Seu i el president francès. Després, s'havia ofert com a esquer del reformisme –"un Reig no ens farà mal", pensava la vella Andorra– en el primer experiment d'administració central (1982), i en conseqüència s'havia suïcidat públicament el 30 d'abril de 1984 perquè no volia ser l'ostatge d'un govern de "funcionaris" lligat de mans i peus pel Consell General i els coprínceps, que feien els impossibles per evitar "la modernització de les institucions". Quan tornà al govern (1990), reclamat per una nova majoria de progrés al Consell, ho féu des d'una feble posició d'àrbitre, com un impulsor moral del constitucionalisme, sempre al marge i a la vora de la cuina constitucional, mai del tot dintre. En dos governs escassos, fet de pedaços ministerials i fidelitats dubtoses, Ribas va prendre l'única bandera que ningú no podria llevar-li: la projecció internacional d'una Andorra diferent en la figura d'un estadista reinventat per ell mateix.

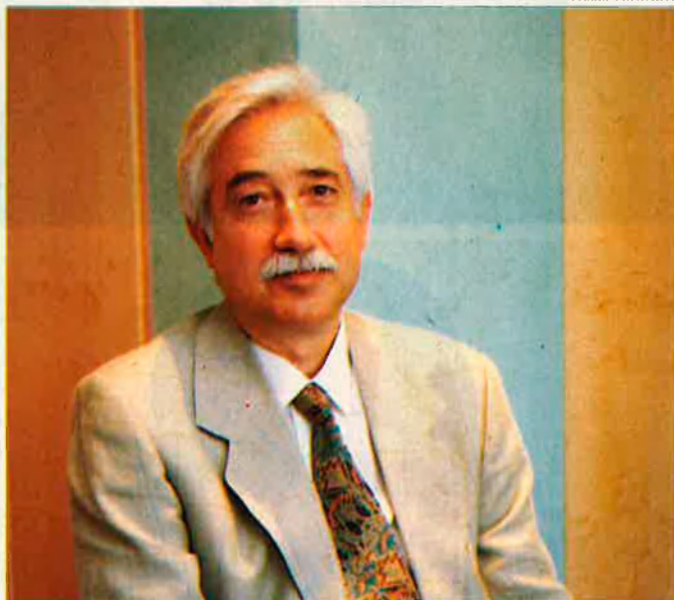
Però l'escenografia ha canviat. Aquesta vegada, Òscar Ribas vol salvar l'estat andorrà de l'enfonsada final per evitar que la Constitució quedi com la ridícula imatge d'allò que no ha estat possible: l'Andorra Moderna. Òscar Ribas Reig ha decidit de jugar-se-la. A mort.

Oriol Malló

La superació del consens

El Govern català no reformarà la llei de normalització lingüística sense el suport dels socialistes, però, si cal, prescindirà del PP. És la crònica d'unes negociacions que uns i altres haurien preferit secretes.

CARMÉ PUERTOLAS

Raimon, el president Pujol és aquí fora i vol parlar amb tu.

Sorpresa dins el despatx de Raimon Obiols al Parlament de Catalunya, on el líder socialista i els seus col·laboradors més directes preparen el debat de política general que es desenvolupa aquells primers dies de novembre de 1993. Un debat marcat per la distensió entre convergents i socialistes, sens dubte gràcies al nou clima de diàleg entre la Generalitat i l'estat.

Però, tot i la lluna de mel, la visita de Pujol és tan inesperada com poc habitual.

—Que passí, que passí.

Obiols demana als seus col·laboradors que surtin del despatx. Els dos dirigents es queden sols. La conversa és molt curta: “Vinc a comunicar-te que hem decidit de tirar endavant definitivament la reforma de la llei de normalització lingüística”. Aquesta és la notícia. “I ho volem fer amb vosaltres, volem que es faci en consens”. El gest de Pujol evidencia que no es tracta d'un tràmit legislatiu normal, sinó d'una qüestió de la màxima importància per a l'executiu nacionalista. I que no es farà res sense l'acord del PSC.

Pocs dies després en tornen a parlar, aquest cop per telèfon. Els socialistes reben el text de l'avantprojecte de reforma de la llei, que fa

Joan Guitart (esquerra), conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i Miquel Renu, director general de Política Lingüística. Els responsables de la normalització lingüística al Principat volen aprovar la nova llei com més aviat millor encara que no tingui un suport unànim.

mesos que es cou a la Conselleria de Cultura. Un dels secrets més gelosament guardats del Govern de la Generalitat de Catalunya.

Una filtració periodística de paternitat desconeguda estronca aquesta discreta dinàmica inicial. Però no altera el fons de la qüestió: el Govern català vol reformar la llei i considera imprescindible de fer-ho de mutu acord amb el PSC. “Els socialistes controlen municipis molt importants a Catalunya, són la segona força política al Parlament i governen a Madrid. Seria un suïcidi pensar que ho podem fer sense ells”, raonen des de la Conselleria de Cultura.

Per això el conseller Joan Guitart posa especial atenció a negociar amb el partit socialista, per més que hagi convocat tots els partits a una tanda de converses per parlar de la reforma de la llei. La intenció de Guitart és que s'accepti el text preparat durant els últims mesos pels tècnics de la Conselleria com a punt de partença i que els partits hi presentin les seves esmenes.

Però Obiols no ho fa fàcil. El PSC no creu que la reforma de la llei sigui urgent ni necessària. En repetides declaracions també rebutja un dels pilars fonamentals del text del govern: la possibilitat d'introduir mesures coercitives —multes i sancions— en la legislació

ARXIU

lingüística catalana. I ha exigít a la Generalitat que retiri aquest avantprojecte i que comenci altre cop des de zero.

“No tan sols nosaltres com a partit —explica Jordi Font, un dels representants del PSC en les converses amb Guitart—, sinó tots els especialistes que hem anat consultant aquests últims temps pensen que no és necessària la reforma de la llei. De fet, no és necessària cap llei de Normalització Lingüística, ni la del 83. I quan llavors vam transigir i vam arribar a un consens per aprovar-la ja érem conscients que no creàvem una llei sinó un element emblemàtic, simbòlic. En la cosa lingüística el que compta no són les lleis, sinó aplicar polítiques concretes. A la Generalitat, no li exigim més regulació legal, sinó més actuacions efectives de suport al català”. Per aquest motiu el PSC ha exigít de parlar amb la Conselleria de dos temes que considera previs i prioritaris a la reforma: l’elaboració del Pla General de Normalització Lingüística —una

Antoni Dalmau (dalt), un dels interlocutors socialistes en les converses amb el Govern, i Aleix Vidal Quadras, president del PP-Catalunya. PSC i PP es reparteixen les reserves al nou text, però mentre els primers no volen donar una negativa —i és molt factible que en breu arribin a un acord amb la Conselleria de Cultura—, els segons ja han anunciat que s’oposaran a la nova llei.

previsió de la llei del 83 que no s’ha portat mai a la pràctica— i la Reforma del Consorci de Normalització Lingüística (CNL), format per Generalitat i ajuntaments.

Guitart s’ha avingut a incloure aquests punts en les converses amb els socialistes, però s’ha mantingut ferm en la necessitat de reformar la llei. Resultat: creació de tres comissions bilaterals i paral·leles en el temps entre la Conselleria i el PSC per a estudiar tots tres temes a la vegada. D’aquesta manera es retarden els terminis previstos pel Govern quant a l’aprovació de la reforma, però asseguren que hi haurà negociació sobre la base de l’avantprojecte de la Generalitat.

Els responsables de la Conselleria són optimistes sobre les possibilitats d’acord: “Creiem que serà fàcil”. Però en l’ànim del PSC hi ha una preocupació real: “No volem veure’ns en el cas d’haver de dir sí o no al text del Govern —diu Antoni Dalmau, un altre dels interlocutors socialistes en aquestes converses— perquè podria arribar a semblar que el que pretenem és rebaixar-lo”. I oferir una imatge que no volen oferir: la de ser contraris a l’avenç de la normalització del català.

Les possibilitats d’acord, però, són àmplies. Tot indica que a la Generalitat i el PSC no els costarà de pactar satisfactòriament el Pla General i la Reforma del Consorci. I en les dues entrevistes mantingudes els socialistes han matisat considerablement el seu rebuig a la imposició de sancions contra els infractors de la llei: les multes serien acceptables tota vegada no s’incloguessin en l’articulat de la llei, sinó en normatives sectorials prèviament pactades amb els agents afectats.

Aquesta solució es podria aplicar per exemple en el cas de les emissores de ràdio que vulguin optar a una llicència d’emissió. L’avantprojecte elaborat per la Generalitat diu —en el seu article 23.3— que el Govern català podrà imposar quotes mínimes d’utilització del català en totes les ràdios gestionades per empreses o entitats concessionàries de la Generalitat. Si en la normativa específica que afecta aquestes concessions s’inclogués com una exigència més la d’emetre un nombre determinat d’hores en català es podria suprimir aquest article de la proposta de reforma.

El cas més conflictiu, el de les quotes lingüístiques en el cinema, podria ser solucionat paradoxalment des de Madrid. L’avantprojecte estableix —article 23.4— que el Govern català podrà establir una quota mínima d’exhibició de pel·lícules en català, o subtítolades en català, i preveu igualment un sistema de multes per als empresaris que les incompleixin. Aquest article podria desaparèixer si la “Llei Alborch” sobre l’audiovisual, que s’ha d’aprovar ben aviat a Madrid, en recollís un de similar relatiu a totes les llengües de l’estat. La ca-

pacitat de decisió de CiU i les discretes gestions dels socialistes catalans durant aquests últims dies fan pensar que aquesta és una possibilitat més que real.

De cop, doncs, quedaria eliminada de l'avantprojecte de Reforma de la Llei de Normalització qualsevol referència a multes o sancions per motius lingüístics. La part restant del text no ha estat qüestionada en cap moment pel PSC.

El desacomplexament del PP. “Tal com està redactat, l'avantprojecte no té el nostre suport”. Aleix Vidal Quadras –que ha portat personalment les converses amb Guitart– no deixa lloc a dubtes quan li demanen sobre les seves posicions. I per a la Conselleria acontentar el PP serà molt més complicat que no arribar a un acord amb el PSC. En l'ambient flota la convicció que aquest cop no serà possible d'assegurar un consens cent per cent sobre la reforma de la llei, i que es perdrà un dels principals actius de la llei vigent.

Però des de la Generalitat –ho ha expressat el president Pujol– això és considerat un mal menor. Si la del 83 fou la “lleï del consens”, aquesta seria la del “màxim acord possible”. Tota una novetat pel que fa a la llengua a Catalunya, i segurament l'inici d'una nova i desconeguda dinàmica lingüística. Potser conscient d'aquesta possibilitat, el líder del PP català fa una crida a “no obsedir-se amb la idea del consens”. Vidal Quadras assegura que no li fa por de ser l'únic partit que, arribat el cas, votés contra la reforma de la llei al Parlament. “Estic convençut que la gran majoria de la població de Catalunya comparteix les nostres tesis en matèria lingüística”.

El dirigent popular addueix les seves principals objeccions a l'avantprojecte: “Introdueix elements d'imposició coactiva, perquè obliga a uns certs usos lingüístics en l'àmbit privat i en castiga l'incompliment amb multes i sancions...” “No estem d'acord que s'exigeixi el domini del català als professors d'universitat, pel caràcter obert i mòbil del sistema universitari...” “No ens sembla bé que es consagri el sistema d'immersió lingüística, creiem que cal mantenir l'equilibri lingüístic en totes les etapes de l'ensenyament”.

I sobretot, el PP no comparteix el punt de partença de la llei: “Amb tots els respectes per l'Estatut d'Autonomia, conceptualment creiem que el castellà també és llengua pròpia de Catalunya”. Tota una càrrega de fons.

ERC i IC: d'acord amb matisos. A l'extrem oposat del PP se situa ERC. Josep Lluís Carod-Rovira, l'interlocutor independentista de la Conselleria de Cultura, opina que la llei fa un pas endavant enfortint “l'oficialitat preeminent del català a Catalunya”. ERC accepta

Ignasi Riera (dalt) i Josep Lluís Carod-Rovira. Els interlocutors d'IC i ERC, respectivament, han abonat en termes generals l'avantprojecte presentat per la Conselleria de Cultura.

l'avantprojecte presentat com a text base de la distinció, però ha proposat un conjunt d'esmenes sobre qüestions que la reforma de CiU no té en compte: que les etiquetes i prospectes d'informació de productes fabricats a Catalunya i que hagin de ser consumits a Catalunya siguin redactats també en llengua catalana; o que les entitats públiques i privades hagin d'utilitzar almenys el català –i sempre en primer lloc– en les seves comunicacions internes i externes.

Ignasi Riera, el representant d'Iniciativa per Catalunya en les negociacions amb la Conselleria, aposta –com Carod– per la consecució del màxim consens possible. Tot i pensar que potser no és el millor moment per a la reforma de la llei, Riera no hi plantejarà objeccions insalvables. El suport d'IC a la reforma és molt valorat per la Conselleria per la influència i representativitat d'aquesta formació en el cinturó industrial de Barcelona, de majoria castellanoparlant. **Eduard Voltas**